

1. Punt 10 del manifest. SOLIDARITAT INTERNACIONAL. NO A LA GUERRA. PER UNA CATALUNYA SENSE EXÈRCIT I FORA DE L'OTAN.

2. PAÍS SENSE EXÈRCIT – TEXT DE DEBAT N° 2

Les amenaces a la seguretat de Catalunya no requereixen de respostes militars; per tant, no cal un exèrcit català. Per tant, és possible plantejar un procés de desmilitarització i desarmament a casa nostra, pel qual, es produeixi una conversió de les estructures militars en civils. La seguretat, doncs, haurà de ser gestionada d'una manera multidimensional, aplicant els paràmetres de la seguretat humana, que té com a objectiu donar seguretat a les persones i no a les elits polítiques o econòmiques. Catalunya hauria de posicionar-se com un país neutral que treballa per la pau arreu, rebutjant la guerra, la participació a estructures militars com ara l'OTAN, col·laborant amb els processos de desarmament, no proliferació i desmilitarització, lluitant per l'eliminació de totes les violències (estructurals, culturals i directes) a casa nostra i al món.

3. EXPOSICIÓ, DIAGNÒSTIC, REFLEXIÓ GENERAL

3.1. La situació actual

Amenaces a la seguretat

Les amenaces a la seguretat es mesuren en funció de diverses consideracions polítiques, socials, econòmiques i geogràfiques. En el cas de Catalunya, on s'aplicaria l'anàlisi d'amenaces corresponent a qualsevol país del seu entorn i amb un recorregut històric similar, les principals amenaces a la seguretat d'un país, identificades en l'actualitat, són el terrorisme, el crim organitzat, els ciberatacs i les catàstrofes naturals, entre d'altres. Cap d'aquestes amenaces requereixen una resposta militar, sinó, de seguretat ciutadana i protecció civil. Per altra banda, l'amenaça, tradicionalment més rellevant, a la seguretat d'un país és la guerra. Però, malgrat que és una possibilitat que no s'ha d'obviar, en el marc actual de convivència, desenvolupament i interdependència, la probabilitat d'un atac militar a Catalunya és inexistent. Pel que fa a la suposada necessitat de participar en conflictes armats internacionals, que pogués justificar un exèrcit català, només existiria, si Catalunya elegís l'opció política de ser una potència per la via militar i si formés part d'estructures militars superiors que exigissin aquestes funcions, com és el cas de l'OTAN.

Militarisme i armamentisme

El militarisme és la *“tendència dels aparells militars d'una nació o un estat (forces armades, paramilitars, burocràtiques i serveis secrets) a assumir un control sempre creixent sobre la cultura, l'educació, els mitjans de comunicació, la religió, la política i l'economia nacional, a càrrec de la institució civil, sia per mitjans militars (preparació de la guerra, adquisició d'armaments, desenvolupament de la indústria militar), sia pels valors*

*militars (centralització de l'autoritat, jerarquitització, disciplina i conformisme, combativitat i xenofòbia)*¹. L'armamentisme és la política d'adquisició i venda d'armes per un país.

L'existència d'un exèrcit promou, *per se*, el militarisme i l'armamentisme. D'una banda, perquè les forces armades demanen la producció i fabricació d'armament, així com la investigació i desenvolupament de noves armes, per abastir els seus efectius, la qual cosa genera un comerç d'armes continu. De l'altra banda, la producció d'armes per a un sol exèrcit és molt costosa. Per a abaratir el preu final de l'arma, les empreses es veuen obligades a produir excedents que destinen a l'exportació, convertint la venda d'armament en un element que militaritza la política exterior d'un país, la qual cosa, junt amb la creació d'un mercat d'armes mundial, dona, com a resultat, activitats de promoció de l'armamentisme i facilita les respostes militars i violentes en cas de conflicte. La major perversió es dona quan la supervivència del sector econòmic militar depèn de la renovació de l'armament a les forces armades d'arreu, la qual cosa només ocorre quan hi ha conflictes armats o es renoven els armaments. L'existència de forces armades fa que l'opció de la utilització del militarisme, com a estratègia política, sigui més plausible.

El militarisme genera, doncs, violència cap als ciutadans del propi país, on existeixen estructures militars, a través del seu ús legítimat de la força i cap a les persones que pateixen la violència que generen les armes produïdes i exportades per la indústria militar nacional o allà on es realitzin intervencions militars, a l'exterior de les forces armades del propi país. El militarisme genera també violència cap a dintre, ja que les persones que assumeixen el rol militar reben la violència, inherent a l'estructura militar, jerarquitzada, basada en l'obediència i la disciplina extremes, que, en cas de ser qüestionada, respon amb durs mecanismes de repressió interna. A més, els militars pateixen una altra violència, malgrat ser consentida, que no es pot obviar. Es tracta del procés de deshumanització, fruit de l'ensinistrament militar, que fa que uns éssers humans estiguin disposats a matar altres éssers humans o destruir el planeta a través de l'ús de les armes, tot obeint sense qüestionament l'ordre del seu superior.

Finalment, la dissuasió, principal element justificador de l'armamentisme i l'existència dels exèrcits, en el marc geopolític en què, se situa Catalunya, no s'aconsegueix amb l'acumulació d'armes i de soldats disposats a utilitzar-les en qualsevol moment. La dissuasió més efectiva és la que evita ser percebut com una amenaça, com un enemic per als altres. Formar part de l'OTAN, participar en guerres i altres operacions militars a l'exterior, acumular armament i exportar-ne armes cap a països que poden ser una veritable amenaça per a d'altres, és el que pot fer un país susceptible de ser objectiu d'atacs per part de grups armats o forces armades de l'exterior.

3.2. Reflexió general

És possible un país sense exèrcit?

Considerant que les amenaces a la seguretat de Catalunya no requereixen una resposta militar, no és necessari plantejar un exèrcit català. Com que no hi ha de què defensar, no cal una institució dedicada específicament a això. Els aspectes dels quals s'encarrega un exèrcit en l'actualitat, poden ser gestionats per cossos civils de protecció i seguretat, que responguin en tot moment a les demandes democràtiques d'un estat de dret. La gestió de fronteres, la resposta a desastres naturals i la inseguretat ciutadana provinent d'amenaques, que vagin més enllà de l'àmbit intern, poden tenir una resposta política,

---

1 Enciclopèdia Catalana

policial, d'intel·ligència i de protecció civil, sota un control democràtic real i de prevenció, que en cap cas requereix una estructura militar.

Un país sense exèrcit podria alliberar un elevat percentatge dels seus recursos i dedicar-los a establir relacions diplomàtiques que el situïn com a promotor de la pau, la convivència, l'intercanvi, la solidaritat i la resolució de conflictes, des d'una posició de neutralitat que fos respectada i admirada per tots els pobles del món. Tot i així, donat que la despesa militar suposa una ingent quantitat del pressupost d'un país, hi hauria recursos suficients per a dedicar a la prevenció de conflictes i catàstrofes, que puguin afectar la seguretat interna del país i per tenir capacitat de reacció en situacions en què, això no s'hagi pogut preveure.

És possible una nova manera de gestionar la seguretat?

En un nou país, ens hem de preguntar qui és el subjecte de la defensa i la seguretat, es a dir, a qui s'ha de protegir, si les persones, l'estat o les elits que governen. Així com quines són les amenaces que cal afrontar i com cal afrontar-les. De totes les propostes que poden haver-hi, emergeix la proposta basada en la seguretat humana.

Un nou país no ha plantejar-se la defensa i la seguretat des del punt de vista dels models ja existents, com si aquests fossin l'única opció. Aquest hauria de construir-se tenint en compte el nou context del segle XXI, en què, és possible el progrés, el desenvolupament i la viabilitat d'un país sense elegir el camí de la militarització. Hi ha qui ha calculat que, a Catalunya, s'haurien de gastar l'1,5% del PIB, uns 3.000 milions d'euros l'any, en un hipotètic exèrcit. Hi ha moltes maneres alternatives de gastar-se aquests diners, que servirien de manera directa per a crear un país més segur per a tothom. Tot a través de la seguretat humana, que ha d'abordar-se en tota la seva globalitat, treballant en tots els aspectes que fan que les persones, els ciutadans i ciutadanes ens sentim segurs.

4. PROPOSTES D'ACCIÓ

No a la guerra, No a l'OTAN

Rebutjar la guerra, com a via per resoldre qualsevol conflicte. Treballar per afavorir la resolució de conflictes arreu el món per vies pacífiques i no violentes. No formar part de cap organització militar o de promoció de la violència, i per contra, ser un actor protagonista en les institucions de pau, convivència i diàleg entre països, així com ser un país actiu i implicat en la promoció de la cultura de pau, el desenvolupament, els drets humans i la solidaritat al món.

Desarmament i no proliferació d'armes

Desarmar la nostra societat i la del món, a través d'una política de reducció continuada de les armes en mans de ciutadans i de cossos de seguretat. Al mateix temps, treballar per la no proliferació d'armes al món, ajudant les iniciatives governamentals i de la societat civil, de prohibició i eliminació d'armament.

Desmilitarització

Afrontar tots els aspectes de la militarització de la societat amb l'objectiu d'aconseguir eliminar-la de la nostra societat i de contribuir a que, així, sigui a la resta del món. No

existència d'un exèrcit, el que comportaria l'eliminació de tots els estaments i institucions militars existents, reconvertint les que correspongui a l'àmbit civil. Això requeriria d'un procés de reconversió dels cossos militars i de les indústries militars a activitats civils, i prohibir la venda d'armament. Desmilitarització també dels cossos de seguretat policials i d'intel·ligència, sotmetent-los a un continu control democràtic i ciutadà.

No a les violències

Establir polítiques que redueixin les violències directes (contra les persones, la natura i els béns materials), les violències estructurals (explotació econòmica, repressió política i alineació cultural), i les violències culturals (discursos racistes, xenòfobs, homòfobs, misògins...), que legitimen les altres violències.

Seguretat humana

Treballar per una seguretat a Catalunya des d'un enfocament multidimensional, que inclogui la seguretat econòmica, alimentària, en salut, mediambiental, personal, comunitària i política.

5. DOCUMENTS PER A APROFUNDIR EN EL TEMA

Militarisme, desarmament, cultura de pau, quina defensa i seguretat per Catalunya:

www.centredelas.org

Catalunya nació de pau: <http://estatdepau.cat/>

Seguretat humana: <http://www.dicc.hegoa.ehu.es/listar/mostrar/204>

6.- AUTORS:

Jordi Calvo